



Határozatok Tára

JEAN RICHARD DE LA TOUR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2024. szeptember 5.¹

C-526/23. sz. ügy

VariusSystems digital solutions GmbH
kontra
GR Inhaber B & G

(az Oberster Gerichtshof [legfelsőbb bíróság, Ausztria] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 1215/2012/EU rendelet – Joghatóság, határozatok elismerése és végrehajtása – Szerződésekre vonatkozó különös joghatóság – A 7. cikk 1. pontjának b) alpontja – Szolgáltatások nyújtása – A tagállamok egyikében kifejlesztett és üzemeltetett, egy másik tagállambeli felhasználó egyedi igényeire szabott szoftver – A teljesítés helye”

I. Bevezetés

1. A szoftvereket² és az internetet jelenleg a szakemberek és a magánszemélyek egyaránt állandó jelleggel használják. A különleges szakmai igényekre szabott szoftverek fejlesztésére irányuló szolgáltatások szintén igen elterjedtek a gyakorlatban. E területen nagy a gazdasági tét.
2. Meglepő hát, hogy a Bíróság az online számítógépes szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos nemzetközi jellegű jogviták keretében mindeddig soha nem vizsgált olyan, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést, amely a szerződéses ügyekben az 1215/2012/EU rendelet³ 7. cikke 1. pontjának b) pontjában előírt vagylagos joghatóságra vonatkozott volna.
3. E megállapításra nézetem szerint az e tevékenységi területen kialakult szerződéses gyakorlatnak megfelelő joghatósági kikötések vagy az alkalmazandó jog megválasztására vonatkozó kikötések megléte szolgálhat magyarázatul.⁴

¹ Eredeti nyelv: francia.

² A Commission d'enrichissement de la langue française (a francia nyelv gazdagítására létrehozott bizottság) által ajánlott és a Francia Köztársaság hivatalos lapjában (*Journal officiel de la République française*, a továbbiakban: JORF) közzétett kifejezéseket feltüntető <https://www.culture.fr/franceterme> internetes oldal szerint a „logiciel” (szoftver) kifejezés „egy adatfeldolgozó rendszer működésével kapcsolatos programok, eljárások és szabályok, illetve az esetleges dokumentáció összessége”. Ez az oldal pontosítja, hogy a „logiciel” angol megfelelője a „software”. Lásd: JORF, 220. szám, 2000. szeptember 22., melléklet (42 063. o.).

³ A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.).

⁴ Lásd ebben a tekintetben: El Hage, Y., *Le droit international privé à l'épreuve de l'Internet*, Bibliothèque de droit privé, 617. kötet, Librairie générale de droit et de jurisprudence, Párizs, 2022, 123. pont, második bekezdés (102. o.), valamint 170. pont (138. o.) és 515. pont (427. o.). Az elfogadandó határozat emiatt figyelembe veendő relatív hatásáról lásd: 614. pont, harmadik bekezdés (500. o.).

4. Következésképpen az ilyen irányú megállapodás alapügybeli hiánya lehetőséget kínál a Bíróság számára a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározására szolgáló kapcsoló elvek pontosítására és a következő ellentmondás feloldására: miként kell értelmezni a szolgáltatásnyújtás tényleges helyére alapított vagylagos joghatóságot akkor, ha a szolgáltatást az interneten keresztül nyújtják? Más szóval, hogyan határozható meg immateriális összefüggésben az uniós jogalkotó által alkalmazott materiális kritérium?

5. Kétségtelen, hogy e problémakör nem új a Bíróság számára, amint az a jogellenes károkozással kapcsolatos vagylagos joghatóságra vonatkozó ítélkezési gyakorlatából kitűnik. Ez az ítélkezési gyakorlat azonban olyan megközelítéseken alapul, amelyek nem ültethetők át a szerződéses ügyekre. A vita tehát a kérdést előterjesztő bíróság, az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) által felvetett következő konkrét választásra vonatkozik: szerződéses rendelkezések hiányában a szoftver létrehozásának helyét vagy a szoftver felhasználásának a helyét kell-e elfogadni?

6. Kifejtem azokat az indokokat, amelyek alapján az informatikai szolgáltatások nyílt hálózaton, így az interneten keresztül történő nyújtásának konkrét összefüggésében álláspontom szerint kapcsoló elvként azt a helyet kell elfogadni, ahol a szolgáltatás ténylegesen megvalósul a felhasználó számára.⁵

II. Jogi háttér

7. Az 1215/2012 rendelet (15) és (16) preambulumbekkezdése a következőket mondja ki:

„(15) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg. A joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a jogvita tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő kapcsoló tényezőt kíván meg. [...]

(16) Az alperes lakóhelyén vagy székhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében. A szoros kapcsolat megléte jogbiztonságot nyújt és elkerüli azt, hogy az alperes ellen egy olyan tagállam bíróságán indíthassanak eljárást, amelyre ésszerűen nem számíthatott. [...]”

8. E rendelet 4. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

⁵ Elöljáróban megjegyzem, hogy ez az álláspont nagy részben a nemzetközi magánjogi kérdéseknek a kiberszerződésekkel kapcsolatos mélyreható – El Hage, Y. (op. cit.) által kifejtett – elemzésén és a javasolt megoldás relevanciájának említett szerző általi alátámasztásán alapul, amely mögött – különböző nyelvi változatokban – számos jogtudományi vagy esetjogi hivatkozás áll. Lásd különösen: 616. pont (500–502. o.).

9. Az említett rendelet 7. cikkének 1. pontja a következőképpen rendelkezik:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban az alábbiak szerint perelhető:

- a) ha az eljárás tárgya egy szerződés, akkor a vitatott kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt;
- b) e rendelkezés értelmében, eltérő megállapodás hiányában a vitatott kötelezettség teljesítésének helye:
 - ingó dolog értékesítése esetén a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés alapján az adott dolgot leszállították, vagy le kellett volna szállítani,
 - szolgáltatás nyújtása esetén a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés szerint a szolgáltatást nyújtották, vagy kellett volna nyújtani;
- c) amennyiben a b) pont nem alkalmazható, az a) pontot kell alkalmazni”.

III. Az alapeljárás tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

10. A bécsi (Ausztria) székhelyű VariusSystems digital solutions GmbH⁶ társaság az informatikai szolgáltatások üzletágban működik. A Németországban letelepedett GR számára – amely a B & G vállalkozás tulajdonosa – a Covid19-tesztek értékelését a német jogalkotó követelményeinek megfelelően lehetővé tevő szoftvert fejlesztett ki a német vizsgálati központokban történő használatra.⁷ A szerződés tárgya a szoftver fejlesztése⁸ és németországi üzemeltetése⁹ volt. Az alapügy felei nem kötöttek írásbeli szerződést, és jogvita esetére nem állapodtak meg sem a hatáskörrel rendelkező bíróságban, sem a teljesítés helyében.

11. A VariusSystems a 2022. január 1. és 2022. június 3. közötti időszakra vonatkozóan összesen 101 587,68 euró összeg és kamatai megfizetését kéri a GR-től, amely összeg megfelel az egyes elvégzett Covid19-tesztek elszámolásának. A VariusSystems az osztrák bíróságok joghatóságát az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) alpontjának második franciabekezdésére alapította azzal az indokkal, hogy bár a szoftvert kifejezetten a GR vállalkozás egyéni igényeihez, németországi használatra igazították és fejlesztették tovább, mindezen munkát Bécsben végezték.

12. A kérdést előterjesztő bíróság által megküldött iratokból kitűnik, hogy a felek közötti jogvita a szolgáltatott szoftver GR által kifogásolt hibáiból ered, különösen a német jogalkotó és a németországi Kassenärztliche Bundesvereinigung (az egészségbiztosítási pénztárral szerződésben álló orvosok országos szövetsége) által a szűrővizsgálatok elszámolásával és a vizsgálati tanúsítványok „Corona-Warn-App” alkalmazásba történő továbbításának részletes szabályaival kapcsolatban előírtaknak való megfelelés tekintetében.

⁶ A továbbiakban: VariusSystems.

⁷ A kérdést előterjesztő bíróság által megküldött iratokból kitűnik, hogy a GR által az interneten keresztül használt szoftver lehetővé tette a szűrővizsgálatok rögzítését és feldolgozását. E bíróság „távszolgáltatásokat” említ. Lásd: a jelen indítvány 19. pontja.

⁸ Az informatikai szóhasználatban (lásd például: a <https://vitrinelinguistique.oqlf.gouv.qc.ca/> internetes oldalon elérhető fogalom meghatározások) ez a kifejezés különösen a következő tevékenységeket foglalja magában: szoftvertervezés, programozás, tesztelés, telepítés és karbantartás. A fejlesztésért felelős személyt „fejlesztőnek” nevezik.

⁹ Ez a kifejezés a fejlesztéstől elkülönülő azon tevékenységet takarja, amelynek célja a szoftver megfelelő működésének biztosítása.

13. GR vitatta az eljáró bíróság joghatóságát. Rámutatott arra, hogy a szóban forgó szerződés keretében a jellemző szolgáltatás a német jogalkotó követelményeinek megfelelő ügyviteli szoftver németországi alkalmazása volt a német természetes személyek számára, amiből azt a következtetést vonta le, hogy a teljesítés helyeként GR székhelyét kell elfogadni.

14. A Landesgericht Wien (bécsi regionális bíróság, Ausztria), a joghatóságának hiányára hivatkozva elutasította a keresetet. A felek által kötött szerződést „adásvételi szerződésnek” minősítette, amelynek teljesítési helye a GR vállalkozás németországi székhelye.

15. Az Oberlandesgericht Wien (bécsi regionális felsőbíróság, Ausztria) helybenhagyta ezt a határozatot, ugyanakkor elfogadta az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) alpontjának második franciabekezdése szerinti „szolgáltatás nyújtás[aként]” való minősítést, különösen mivel a szoftvert kifejezetten a GR vállalkozás egyedi igényeihez kellett igazítani és továbbfejleszteni, a német jogalkotó előírásainak megfelelően. Tekintettel arra, hogy a helyhez nem kapcsolódó szolgáltatások esetében úgy kell tekinteni, hogy azokat ott nyújtják, ahol azok elérik a szolgáltatás megrendelőjét, e bíróság megállapította, hogy a jelen esetben a teljesítés helye Németországban található, ahol a kifejezetten a német viszonyokhoz igazítandó szoftver mint a szerződés jellemző szolgáltatása rendelkezésre áll.

16. A VariusSystems ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Oberster Gerichtshofhoz (legfelsőbb bíróság, Ausztria), amely szintén úgy véli, hogy az egyedi igényekre szabott szoftverek fejlesztésével kapcsolatban az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) alpontjának második franciabekezdését kell alkalmazni.

17. E bíróság szerint meg kell határozni azt a helyet, ahol a fő szolgáltatást nyújtották,¹⁰ ami azt eredményezi, hogy a szoftverek fejlesztésére irányuló szerződések esetében a teljesítés helyének a szellemi teljesítmény nyújtásának helyét, és nem a szoftver letöltésének és használatának helyét kell tekinteni.

18. Az említett bíróságban ugyanakkor felmerül egy ilyen megoldás helyességének kérdése, tekintettel a szakirodalom egy részének azon véleményére, amely szerint ha egy szolgáltatás nem meghatározott helyhez kapcsolódik, akkor azt ott kell teljesítettnek tekinteni, ahol ahhoz a szolgáltatás megrendelője hozzájut.

19. E bíróság hangsúlyozza, hogy a jelen esetben az Ausztriában nyújtott szellemi teljesítménynek önmagában nem lenne önálló értéke, ha ahhoz nem férnének hozzá és azt nem használnák Németországban, különösen mivel a VariusSystems azt állítja, hogy a sikeresen elvégzett teszteként kellett díjazásban részesülnie. Hozzáteszi, hogy a szoftver használatának helye szerinti bíróságok a jogvita tárgyához és a bizonyítékokhoz való közelség miatt kétségtelenül alkalmasabbak lennének a szerződés teljesítésével kapcsolatos érdemi kérdések eldöntésére. E bíróságban ezért felmerül az a kérdés, hogy távollevők között nyújtott szolgáltatások esetében – mint a jelen esetben – a teljesítés helyének meghatározásához az a hely irányadó-e, ahol a szolgáltató a tevékenységet végezte, vagy az a hely, amelyre a szolgáltatásnyújtás irányult és ahol a megrendelő a szolgáltatáshoz hozzájutott.

¹⁰ A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben a 2010. március 11-i Wood Floor Solutions Andreas Domberger ítéletre (C-19/09, a továbbiakban: Wood Floor ítélet, EU:C:2010:137, 38. és 40. pont) hivatkozik.

20. E körülmények között az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni [az 1215/2012 rendelet] 7. cikke 1. pontjának b) alpontját, hogy szerződésen alapuló kereset esetén az A tagállamban (a jelen ügyben: Németország) letelepedett megrendelő egyedi igényeinek kielégítésére tervezett szoftver kifejlesztése és folyamatos üzemeltetése esetén a teljesítés helye az a hely,

a) ahol a szoftver mögött álló szellemi alkotást (»programozás«) a B tagállamban (a jelen ügyben: Ausztria) letelepedett vállalkozás hozza létre, vagy

b) ahol a megrendelő a szoftverhez hozzájut, azaz azt letölti és használatba veszi?”

21. A VariusSystems, a GR és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett elő.

IV. Elemzés

22. A Bíróság elé az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) alpontjának értelmezésére vonatkozó, korábban nem vizsgált kérdést terjesztettek egy tagállambeli szoftverfejlesztő által egy másik tagállambeli felhasználó egyedi igényeinek kielégítésére kifejlesztett és üzemeltetett szoftver szolgáltatásával összefüggésben.

23. Elsőként a szerződés minősítéséről kell állást foglalni. A szóban forgó szerződéses kötelezettségek jellemzőire¹¹ tekintettel egyetértek mind a felek, mind a kérdést előterjesztő bíróság azon véleményével, amely szerint a szóban forgó szerződés a „szolgáltatásnyújtás” fogalma alá tartozik.

24. A 2023. szeptember 14-i EXTÉRIA¹² ítéletben említett elvekre és a 2010. február 25-i Car Trim ítéletben¹³ meghatározott kritériumokra kell ugyanis hivatkozni. Ezek lehetővé teszik a szerződés „termékértékesítésként” vagy a „szolgáltatásnyújtásként” való két minősítése közötti választást.¹⁴ A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint tehát meg kell határozni a szóban forgó szerződést jellemző kötelezettséget és e kötelezettség teljesítésének ellenértékét. A jelen esetben a VariusSystems tevékenysége a GR vállalkozás igényeire szabott szoftver fejlesztéséből és üzemeltetésének biztosításából állt. E szolgáltatások nyújtására a szoftver egyes felhasználásainak

¹¹ Az írásbeli szerződés hiányában a szerződéses kötelezettség azonosításának kötelezettségéről lásd: 2016. július 14-i Granarolo ítélet (C-196/15, EU:C:2016:559, 24. pont).

¹² C-393/22, EU:C:2023:675, 23–25. és 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

¹³ C-381/08, a továbbiakban: Car Trim ítélet, EU:C:2010:90, 31. és 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

¹⁴ Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság megállapítása szerint a „szolgáltatás” fogalmával kapcsolatos, az EUMSZ 57. cikke alapított érveket, valamint az uniós héa-irányelvekkel vagy az 1215/2012 rendeletről eltérő, a polgári együttműködés területén alkalmazandó egyéb másodlagos jogi eszközökkel kapcsolatos érveket el kell utasítani. Lásd ebben az értelemben: 2009. április 23-i Falco Privatstiftung és Rabitsch ítélet (C-533/07, EU:C:2009:257, 33–40. pont). A kollíziós szabályokat illetően lásd: 2011. október 25-i eDate Advertising és társai ítélet (C-509/09 és C-161/10, EU:C:2011:685, 62. és 63. pont).

ellenértékeként GR által fizetendő díjazás ellenében került sor.¹⁵ Az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) alpontjának második franciabekezdése értelmében vett „szolgáltatásnyújtás” kritériumai tehát teljesülnek.¹⁶

25. Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy milyen választ kell adni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett egyedüli kérdésre, amellyel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ a Bíróságtól, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) alpontjának második franciabekezdése értelmében vett „szolgáltatásnyújtásra” irányuló szerződés teljesítési helyét a szoftverek online szolgáltatása¹⁷ esetén a szoftver informatikai szolgáltatást nyújtó vállalkozás általi kifejlesztésének helyeként,¹⁸ vagy ellenkezőleg, a szoftver megrendelő általi használatának helyeként kell meghatározni.

26. A szerződéses rendelkezésekből levezethető, a szerződés teljesítési helyének meghatározását lehetővé tevő elemek, továbbá megállapodás vagy bármely más dokumentum hiányában¹⁹ az e kérdésre adott válasznak a Bíróság által a közelmúltban ismételten felhívott következő két fő szemponton kell alapulnia²⁰:

- a szerződéses ügyekben az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 1. pontjában előírt különleges joghatósági szabály, amelyet a szóban forgó szerződés és az annak tárgyában eljáró bíróság közötti szoros kapcsolat indokol, kiegészíti az alperes lakóhelye szerinti bíróságok joghatóságának általános szabályát, és
- e szerződés tekintetében annak érdekében választották önállóan meghatározott kapcsoló elvként azon tagállamot, amelyen belül az említett szerződés értelmében a szolgáltatásokat nyújtották vagy azokat nyújtani kellett volna, hogy megerősítsék a joghatósági szabályok egységesítésére és kiszámíthatóságára, és következésképpen a jogbiztonságra vonatkozó célkitűzéseket.

27. Más szóval e különleges joghatósági szabály, amelyet az általános joghatósági szabálytól való megkülönböztetés érdekében alakítottak ki, olyan tisztán ténybeli szempontokon alapul, amelyek az ügygel közvetlen kapcsolatban álló bíróság kijelöléséhez vezetnek a megfelelő igazságszolgáltatás követelményeinek való megfelelés érdekében.²¹

¹⁵ Lásd: a jelen indítvány 11. pontja.

¹⁶ A jelen ügyön túl, amelyben minden kétséget kizáróan szolgáltatásnyújtásról van szó (lásd ebben az értelemben: El Hage, Y., i. m., 56. pont, 59. o), véleményem szerint a szoftver egyedi igényekre szabása nem minden esetben döntő kritérium. Egy szabványos szoftver szolgáltatását karbantartási vagy üzemeltetési szolgáltatás, illetve hálózati, például interneten keresztüli hozzáférés is kísérheti. Általánosságban elmondható, hogy a nyújtott szolgáltatást a szoftver funkcionalitásának rendelkezésre bocsátása jellemzi. „A digitális tartalom fizikai adathordozón keresztül történő szolgáltatása” tárgyában lásd: El Hage, Y., i. m., 55. pont (56. o.). Ebben az értelemben az elemzés nem áll ellentétben a 2012. július 3-i UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407, 61. pont) és a 2021. szeptember 16-i The Software Incubator (C-410/19, EU:C:2021:742, 38. pont) ítélettel. Kétségtelen, hogy a Bíróság az utóbbi ítéletben az előbbire hivatkozva megállapította, hogy „a számítógépes program CD ROM-on vagy DVD-n történő eladása gazdasági szempontból hasonló a számítógépes program internetről való letöltéséhez, az online átadás ugyanis funkcionálisan egyenértékű az anyagi adathordozó átadásával”. Ugyanakkor túl azon, hogy ez az elemzés a számítógépi programok jogi védelmére, illetve az önálló kereskedelmi ügynökökre vonatkozó másodlagos jog által szabályozott helyzetek keretébe illeszkedik, véleményem szerint meg kell állapítani, hogy ez az elemzés kizárólag az értékesítés tárgyára vonatkozik, anélkül, hogy figyelembe venné az e tárgy használatához esetlegesen elengedhetetlen szolgáltatásokat.

¹⁷ Ezt a kifejezést a jelen indítvány 7. lábjegyzetében foglalt megállapításokra tekintettel használom.

¹⁸ Ez a kifejezés megfelel a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés a) pontja értelmének. Lásd: a jelen indítvány 8. lábjegyzetében szereplő fogalommeghatározás, a levonandó következtetések tekintetében pedig az indítvány 44. pontja.

¹⁹ E feltételről lásd: Car Trim ítélet (54. pont) és Wood Floor ítélet (38. pont), valamint a 2015. szeptember 10-i Holterman Ferho Exploitation és társai ítélet (C-47/14, EU:C:2015:574, 60–62. pont).

²⁰ Lásd: 2023. szeptember 14-i EXTÉRIA ítélet (C-393/22, EU:C:2023:675, 29. és 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²¹ Lásd ebben az értelemben: 2007. május 3-i Color Drack ítélet (C-386/05, a továbbiakban: Color Drack ítélet, EU:C:2007:262, 40. pont); Car Trim ítélet (52. és 53. pont, az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének megfelelő rendelkezések jogalkotási előzményeinek felelevenítéséről, valamint különösen az eljáró bíróság szerinti tagállam nemzetközi magánjogi szabályai alkalmazásának kizárásáról).

28. E gondolatmenetet és e célkitűzést követve úgy vélem, hogy egy informatikai szolgáltató társaság által nyújtott online szolgáltatások esetében és az uniós jogalkotó ilyen immateriális területre vonatkozó választásának hiányában a megfelelő kapcsoló elv e szerződés tényleges teljesítésének helye,²² vagyis az a hely, ahonnan a megrendelő ténylegesen hozzáfér az online szolgáltatáshoz, vagy másként fogalmazva „az online tevékenység legjelentősebb hatásának helye”²³ vagy a „szolgáltatás végső nyújtásának helye”²⁴.

29. Négy típusú érv – a jogszabálysövegre, az ítélkezési gyakorlatra, a tényleges gyakorlatra és az alkalmazandó jogra alapított érv – szól amellett, hogy a szolgáltatás létrehozása helyett a szolgáltatás felhasználását válasszuk kapcsoló elvként.

30. Először is felhozható egy jogszabálysövegen alapuló érv, amelynek alapját az „az a hely, ahol a szerződés szerint a szolgáltatást nyújtották, vagy kellett volna nyújtani” kifejezés képezi.²⁵ A szolgáltatás nyújtását²⁶ ennél fogva meg kell különböztetni a szolgáltatás létrehozásától.

31. Másodszor, az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontjának b) alpontja által nem szabályozott helyzetben, nevezetesen a szerződésen alapuló kapcsoló elvek hiányában a Bíróság az áruk távértékesítésére vonatkozóan ezen ügylet „végső rendeltetési helyét” választotta kapcsoló elvként.²⁷ Szolgáltatásnyújtás esetén, amennyiben az ilyen szerződést jellemző kötelezettséget több helyen teljesítik, és e szerződés alapján nem határozható meg a szolgáltatásnyújtás fő helye,²⁸ a Bíróság másodlagosan azt a helyet fogadta el, ahol a szerződés teljesítése keretében gyakorolt tevékenységek túlnyomó részét ténylegesen végezték.²⁹ A Bíróság a Saey Home & Garden ügyben³⁰ megerősítette a szerződés tényleges teljesítésének kapcsoló elvként való választását.³¹ Az online szolgáltatás végső felhasználásának kapcsoló elvként történő választása tehát összhangban lenne ezen ítélkezési gyakorlattal,³² amely véleményem szerint nem korlátozódhat kizárólag azokra az esetekre, amelyekben a szolgáltatások nyújtására több tagállamban kerül sor.³³

32. Megjegyzem azonban, hogy ezzel ellentétes vélemények is alapíthatók a Bíróság ítélkezési gyakorlatára.

²² Lásd ebben az értelemben: 2018. március 8-i Saey Home & Garden ítélet (C-64/17, a továbbiakban: Saey Home & Garden ítélet, EU:C:2018:173, 45. pont).

²³ Lásd: El Hage, Y., i. m., 502. pont (417. o.). Az 517. pont (428. o.) e helyet akként határozza meg, mint ahonnan „a megrendelő ténylegesen részesül a szolgáltatás eredményében”. Az említett műben lásd továbbá: a kiberszerződésekre és a kiberbűncselekményekre egyaránt alkalmazandó megközelítés összefoglalója, 715. pont (592. o.).

²⁴ Lásd: Sindres, D., „Compétence judiciaire, Reconnaissance et Exécution des décisions en matière civile et commerciale. – Compétence. – Règles ordinaires de compétence. – Option de compétence en matière contractuelle. – Article 7, [sect] 1, du règlement (UE) n° 1215/2012”, *JurisClasseur Droit international*, LexisNexis, Párizs, 2022. január 1., 584–130. kötet, 71. pont, első és második bekezdés, amelyek a szolgáltatások vagy a szolgáltatásnyújtás „végső rendeltetési helye” kifejezést is alkalmazzák.

²⁵ Lásd: Sindres, D., i. m., 71. pont, harmadik bekezdés.

²⁶ A „nyújtás” kifejezést itt a következő értelemben használjuk: valakinek valamit biztosítani, a kézbesítés, a beszerzés, az adás, az ellátás értelmében, és nem például az „erőfeszítést tenni” értelmében.

²⁷ Lásd: Car Trim ítélet (62. pont).

²⁸ Lásd: Wood Floor ítélet (38. pont).

²⁹ Lásd: Wood Floor ítélet (40. pont). Lásd ugyanebben az értelemben: 2015. szeptember 10-i Holterman Ferho Exploitatie és társai ítélet (C-47/14, EU:C:2015:574, 64. pont).

³⁰ Lásd: Saey Home & Garden ítélet (45. pont).

³¹ Lásd korábban: Wood Floor ítélet (41. pont).

³² Lásd ennek analógiájára: Fawcett, J., Harris, J. és Bridge, M., *International Sale of Goods in the Conflict of Laws*, Oxford University Press, Oxford, 2005, idézi: El Hage, Y., i. m., 528. pont (436. és 437. o.).

³³ Lásd továbbá ebben az értelemben: Sindres, D., i. m., 76. o., hatodik bekezdés.

33. Elsősorban, amint az az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből és az ügy irataiból kitűnik, a vita a Wood Floor ítéletben alkalmazott kapcsoló elvre vonatkozik, amely azt a helyet jelöli meg, ahol a szolgáltató a munkáját elsődlegesen végzi, ami a jelen esetben a szellemi teljesítmény nyújtása helyének előnyben részesítéséhez vezetne.

34. A magam részéről úgy vélem, hogy a szerződés tényleges teljesítésének kritériumán alapuló Wood Floor és Saey Home & Garden ítéletből egyaránt az következik, hogy szerződéses rendelkezések hiányában a szolgáltatás tényleges nyújtásának helyét kell meghatározni. Így a megbízó és a kereskedelmi ügynök közötti viszonyban vagy az értékesítési jog átruházására irányuló szerződés keretében a szállító és a forgalmazó között fennálló viszonyban a választott bíróság az, amely megfelel a tevékenység lényeges részének, amely az első esetben a kereskedelmi ügyletek megbízó nevében történő, ügynök általi előkészítésével, az azokra irányuló tárgyalások folytatásával és adott esetben az ügyletek megkötésével kapcsolatos különböző szolgáltatások nyújtásában áll,³⁴ a második esetben pedig a szállító termékei forgalmazásának biztosításában.³⁵

35. Meg kell továbbá jegyezni, hogy e határozatok elfogadásakor tekintetbe vették a több tagállamban folytatott tevékenységek elhelyezkedéséből adódó különleges körülményeket, így e határozatok összhangban állnak³⁶ az ugyanazon tagállamon belül különböző helyekre szállított áruk adásvételére vonatkozó Color Drack ítélettel,³⁷ valamint a két tagállamban való szolgáltatásnyújtásra vonatkozó,³⁸ 2009. július 9-i Rehder ítélettel.³⁹

36. Ezen ítélkezési gyakorlat hatálya túlságosan tág lenne, ha abból azt kellene levezetni, hogy a szolgáltatás nyújtásának helye *minden esetben* az a hely, ahol a szolgáltatás kötelezettje a szolgáltatást teljesíti. Egyrészt ugyanis a Bíróság rámutatott a szolgáltatás teljesítési helyének meghatározásához hasznos konkrét elemekre, amelyeket a nemzeti bíróságnak kell hozzáigazítania az elé terjesztett helyzetekhez.⁴⁰

37. Másrészt az említett ítélkezési gyakorlat véleményem szerint annak fontosságát tükrözi, hogy a tevékenység helyének meghatározásakor gazdasági megközelítést alkalmazzanak a közelség és a kiszámíthatóság követelményeinek való minél nagyobb megfelelés érdekében. Ez a megközelítés számomra különösen alkalmasnak tűnik az informatikai szolgáltatások online teljesítése esetében, e szolgáltatások immateriális jellege miatt, amíg a megrendelőjük hozzá nem fér azokhoz.

38. Másodsorban, az immateriális jelleg⁴¹ miatt az is felhozható, hogy a Bíróság már vizsgált hasonló helyzetet, nevezetesen egy bankintézmény által nyújtott hitelszerződés összefüggésében.⁴² Tekintettel arra, hogy e szerződés keretében a jellemző kötelezettség maga a kölcsön tárgyát képező pénzösszeg nyújtása, míg a kölcsönvevőnek az említett összeg visszafizetésére irányuló kötelezettsége csak a hitelezői szolgáltatás teljesítésének következménye,

³⁴ Lásd ebben az értelemben: Wood Floor ítélet (35. és 38. pont).

³⁵ Lásd ebben az értelemben: Saey Home & Garden ítélet (43. és 45. pont).

³⁶ Lásd: Wood Floor ítélet (22. pont, valamint 25. és 26. pont).

³⁷ Lásd: Color Drack ítélet (8. pont).

³⁸ Lásd: 2009. július 9-i Rehder ítélet (C-204/08, EU:C:2009:439, 2. pont).

³⁹ C-204/08, EU:C:2009:439.

⁴⁰ Lásd ebben az értelemben: Wood Floor ítélet (40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁴¹ E szempontot hangsúlyozza Mailhé, F. a 2017. június 15-i Kareda ítélethez (C-249/16, a továbbiakban: Kareda ítélet, EU:C:2017:472) fűzött kommentárjában, a következő helyen: Payan, G., *Espace judiciaire civil européen: Arrêts de la CJUE et commentaires*, Collection „Droit de l’Union européenne”, Bruylant, Brüsszel, 2020, 372. pont (315. o.).

⁴² Egy ilyen eshetőség említéséért lásd: Sindres, D., i. m., 71. pont, tizenegyedik bekezdés.

a Bíróság megállapította, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) alpontjának második franciabekezdése értelmében hitelintézet általi kölcsön nyújtása esetén a szolgáltatások nyújtásának helye e hitelintézet székhelye.⁴³

39. E tekintetben megjegyzem, hogy a Bíróság figyelembe vette a banki szolgáltatásnyújtás azon jellemzőit, amelyek nem egy meghatározott helyhez kapcsolódnak, és nem kellett döntenie olyan esetben, ahol a banki átutalás nem az adott intézmény székhelye szerinti tagállamban található számlára történt.⁴⁴

40. Ezen okok miatt a Kareda ítéletben elfogadott megoldás számomra nem tűnik átültethetőnek a szoftverek online szolgáltatásának esetére, különösen nem határokon átnyúló összefüggésben.

41. Harmadszor, ami a szintén a vita alapjául szolgáló gyakorlati megfontolásokat illeti, véleményem szerint el kell utasítani azt az érvet, amely szerint az online szolgáltatásnyújtásra vonatkozó szerződés keretében a jellemző kötelezettség kizárólag a digitális tartalmak szolgáltató általi feltöltése (angolul „upload”) lehet azon az alapon, hogy e szolgáltatásnyújtás helyének meghatározása nem függhet a megrendelő beavatkozásától.⁴⁵ Ilyen esetben azt a helyet kell választani, ahonnan a szolgáltató a tevékenységét ténylegesen végzi.

42. Bár egyetértek azzal az elemzéssel, amelyre ez az érvelés részben épül, nevezetesen hogy az online tevékenységek mindig hozzákapszolhatóak valamely konkrét helyhez,⁴⁶ úgy vélem, hogy a javasolt megoldás nem veszi figyelembe e tevékenységeknek mind a jellegükből,⁴⁷ mind pedig a lehetséges helyükből⁴⁸ fakadó sokféleségét.

43. Az informatikai szolgáltatásokat kínáló társaság szolgáltatásnyújtása részben vagy egészben több szakaszban – a szoftverfejlesztés szakasza (vagy a létrehozás szakasza), a telepítési szakasz (vagy a szoftver megrendelő számára való üzembehelyezésének szakasza) és az üzemeltetési szakasz (vagy a megfelelő működés biztosításának szakasza) – is történhet. E különböző tevékenységek nem feltétlenül a szóban forgó szolgáltatás(oka)t nyújtó vállalat székhelyén valósulnak meg.

⁴³ Lásd: Kareda ítélet (42. pont).

⁴⁴ Lásd: Kareda ítélet (18., 41. és 42. pont).

⁴⁵ Lásd ebben az értelemben: Mankowski, P., „Article 7”, a következő helyen: Magnus, U. és Mankowski, P., *European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation*, 2. kiadás, Otto Schmidt, Köln, 2023, 222. és 223. o., különösen a 184. pont (222. o.).

⁴⁶ Lásd: Mankowski, P., i. m., 184. pont, valamint ugyanebben az értelemben: Sindres, D., i. m., 70. pont. E tekintetben a pusztá tanácsadás és a meghatározott helyhez kapcsolódó szolgáltatásnyújtás közötti, általam megalapozottnak tartott különbségtételről lásd: Gottwald, P., „Art. 7 [Besondere Gerichtsstände]”, a következő helyen: Rauscher, T. és Krüger, W., *Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung*, 6. kiadás, C. H. Beck, München, 2022, 31. pont; hasonlóan: Simotta, D.-A., „Art 7 EuGVVO 2012”, a következő helyen: Fasching, H. W. és Konecny, A., *Zivilprozessgesetze*, 2. kiadás, Manz, Bécs, 2022, 203. pont, a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott cikkek. E különbségtétel indokolja az előbbiek tárgyát képező szolgáltatások két típusa – nevezetesen az ügyvéd és az építész, és így egy szoftverfejlesztő – által nyújtott szolgáltatások összemosásának elkerülését. Az e területre vonatkozó ellentétes indokolásért lásd: az Oberlandesgericht München (müncheni regionális felsőbíróság, Németország) 2009. december 23-i 20 U 3515/09. sz. ítélete, valamint annak a következő szerző általi, a kérdést előterjesztő bíróság által is hivatkozott kommentárja: Mankowski, P., „Internationale Zuständigkeiten am Erfüllungsort bei Softwareentwicklungsverträgen”, *Computer und Recht*, Otto Schmidt, Köln, 2010, 137. szám.

⁴⁷ Részletes kifejtésért lásd: El Hage, Y., i. m., 517. és azt követő pontok. Lásd továbbá: Reymond, M., „Jurisdiction under Article 7 no. 1 of the Recast Brussels I Regulation: the case of Contracts for the Supply of Software”, *Yearbook of Private International Law*, 16. kötet (2014/2015), 219–239. o., különösen a 220–224. o. a műszaki magyarázatokért és a 224. o. a következő összegzésért: „a »szoftverszolgáltatás« kifejezés nem teszi lehetővé egyetlen ügylettypus egyszerű azonosítását. Éppen ellenkezőleg, különböző ügylettypusok sorát jelöli, amelyek – bár közös jellemzőjük, hogy szoftver átadásával foglalkoznak – nemcsak működési részleteik, hanem a szoftver átvévojeinek biztosított jogok és kötelezettségek tartalma alapján is különböznek egymástól.” (nem hivatalos fordítás).

⁴⁸ Lásd: Mankowski, P. észrevételei, „Internationale Zuständigkeiten am Erfüllungsort bei Softwareentwicklungsverträgen”, i. m., amely észrevételek azon a megállapításon alapulnak, hogy a szoftverfejlesztési szerződés szerinti szolgáltatásokat általában a szoftver fejlesztésének helyén nyújtják, és ez általában a szoftverfejlesztő szerződésben szereplő telephelye.

44. Mindebből először is a Bizottsághoz hasonlóan azt a következtetést vonom le, hogy a szoftver létrehozása és programozása a szoftverszolgáltatási szerződés keretében nem képez jellemző kötelezettséget, mivel telepítés nélkül nem valósul meg tényleges szolgáltatás a megrendelő számára.⁴⁹ A szoftver a tesztelést követően a telepítés szakaszától kezdve használható, és e szakasztól kezdve ellenőrizhető a minősége. Ezt a műveletet azon a helyen hajtják végre, ahol a felhasználó hozzáfér a szoftverhez. Ezért úgy vélem, hogy a szolgáltatásnak ezt a szakaszát meg kell különböztetni az üzemeltetés szakaszától. Mivel ez a szakasz nem igényel új informatikai fejlesztéseket, az csupán olyan járulékos kötelezettséget képez, amelyre nem alapítható kapcsoló elv.

45. Ezt követően, amint azt a Bizottság helyesen hangsúlyozza, előfordulhat, hogy a szoftverfejlesztő a társaság székhelyén kívül végzi a tevékenységét.⁵⁰ Ugyanez vonatkozik a szoftvertelepítési tevékenységre is. Ezenfelül ez utóbbit a szoftverfejlesztő vagy bármely más digitális tartalomszolgáltató is végezheti, akár közvetlenül online a megrendelő eszközein, akár pedig úgy, hogy a szolgáltató internetes oldalán online elérhetővé teszi azt, például az internet segítségével, egy informatikai platformon keresztül⁵¹ vagy egy felhőalapú számítástechnikai (angolul „cloud computing”) szolgáltatási szerződés részeként.⁵²

46. Következésképpen az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontjának b) alpontja alapján a szoftverszolgáltatási tevékenység helyének meghatározására számos kritérium felhasználható, a szerver helyére alapított bármilyen kapcsoló elv kivételével.⁵³ E tekintetben úgy tűnik számomra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által ismertett ténybeli körülményekből és magában az e bíróságban felmerülő kérdésekből egyértelműen kitűnnek a helymeghatározással kapcsolatos azon konkrét nehézségek, amelyekkel egy online szolgáltatás megrendelője szembesülhet. A jelen esetben a következő kérdések merülnek fel: különbséget kell-e tenni a szoftver kezdeti fejlesztésére (vagy létrehozására) irányuló szolgáltatás és a karbantartási (vagy nyomon követési) szolgáltatás között, még akkor is, ha azok a szoftver rendszeres frissítése miatt szorosan kapcsolódnak egymáshoz? Mindkét szolgáltatást ugyanarról a helyről végzik-e? A szoftverfejlesztő (VariusSystems) hogyan telepítette (vagy tette elérhetővé) a szoftvert? Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban vagy az alapügyben hozott, a Bíróságnak megküldött korábbi határozatokban foglalt megállapítások hiányában az elszámolási mód alapján nem feltételezhető-e, hogy a

⁴⁹ Lásd ugyanebben az értelemben: El Hage, Y., i. m., 528. pont, második bekezdés (435. o.). A Bíróság ezenfelül egy, az „árúk [kereskedelmi ügynök általi] eladása” fogalmának értelmezésére irányuló ügyben emlékeztetett arra, hogy „[a] számítógépes program példánya eladásának sajátos esete tekintetében a Bíróság kimondta, hogy a számítógépes program példányának letöltése és az arra vonatkozó felhasználói szerződés megkötése szétválaszthatatlan egységet alkot. A számítógépes program példánya letöltésének ugyanis nincs értelme, ha az említett példányt annak birtokosa nem használhatja”. Lásd: 2021. szeptember 16-i The Software Incubator ítélet (C-410/19, EU:C:2021:742, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁵⁰ A szolgáltatások kiszervezéséről lásd: Le Tourneau, P., *Contrats du numérique: informatiques et électroniques*, 12. kiadás, Dalloz, Párizs, 2022, 342.11. pont (550. o.).

⁵¹ A Beelen, A., Charlier, C. és Vigneron, J. által a *Guide pratique des plateformes: 20 Legal designs commentés* című műben (Larcier, Brüsszel, 2021, 44. és 45. o.) adott fogalom meghatározás szerint „[a]z informatikai platformok változatos típusú alkalmazásokat kínálnak, és lehetővé teszik ezen alkalmazások felhasználói és harmadik fél fejlesztők közötti interakciót. [...] Az Apple iOS, a Google Android és a Microsoft Windows az informatikai platformok példái”.

⁵² Lásd: a jelen indítvány 56. lábjegyzetében szereplő fogalom meghatározás és észrevételek. Lásd továbbá: Marchadier, F.-nek az „Internet et droit international privé” című művében (JurisClasseur Droit international, LexisNexis, Párizs, 2023. január 2., 544–60. kötet, 23. pont) szereplő elemzést arról, hogy „annak a helynek az előnyben részesítése, ahonnan a szolgáltató a tevékenységét végzi [...] feltételezi annak eldöntését, hogy ez a hely a szolgáltató letelepedésétől vagy a szolgáltató internetes oldalával kapcsolatos tárhelyszolgáltatás helyétől függ-e”.

⁵³ Pontosítom, hogy számos szerzőhöz hasonlóan e helymeghatározás sokszor bizonytalan és könnyen módosítható. Lásd különösen: El Hage, Y., i. m., 87. és 88. pont (78. és 79. o.), továbbá 528. pont, utolsó bekezdés (437. o.); Mankowski, P., „Article 7”, i. m., 184. o., és Gottwald, i. m., 31. pont. Lásd továbbá: Marchadier, F., i. m., 8. pont, különösen a Bíróságnak a védjegybitorlásra vonatkozó ítélkezési gyakorlatáról. Lásd továbbá: az Oberlandesgericht München (müncheni regionális felsőbíróság, Németország) 2009. december 23-i 20 U 3515/09. sz. ítélete, 48. pont.

„Software as a Service” típusú szoftvert⁵⁴ egy platformra telepítették, nem pedig a letöltést végző megrendelő eszközeire? Tudomásom szerint ugyanis az utóbbi mintegy tíz év során az esetek többségében⁵⁵ az online informatikai szolgáltatások tekintetében a megrendelő egy hálózaton (például az interneten) keresztül fér hozzá a szoftverhez a számítógépéről vagy bármely más adathordozóról egy felhőalapú számítástechnikai („cloud computing”) szolgáltatás keretében.⁵⁶

47. Végezetül, az informatikai szolgáltatásnyújtás e módjainak sokfélesége, valamint folyamatos technológiai és gazdasági fejlődésük⁵⁷ véleményem szerint elegendőek lehetnek annak igazolására, hogy az online szolgáltatások nyújtására vonatkozó szerződés teljesítésének egyetlen biztos és így előrelátható helye e szolgáltatások tényleges igénybevételének helye.⁵⁸

48. A nyújtott szolgáltatás(ok) átvételi vagy igénybevételi helye melletti e preferencia előnye, hogy a kapcsoló elvek nem változnak a szolgáltatásnyújtás különböző szakaszai függvényében, és hogy nem terheli a felhasználót a szolgáltatásnyújtás helyének megválasztása, amikor a gazdasági tendencia ráadásul a harmadik országokba történő kiszervezés irányába mutat. Ezzel szemben ha úgy tekintenénk, hogy a szoftvereket minden esetben a szoftverfejlesztő székhelyén fejlesztik ki, az a *forum actoris* szentesítő olyan fikciót képezhetne, amely ellentétes lenne az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontjának b) alpontjában foglalt célokkal.⁵⁹

49. A kapcsoló elvek hozzáigazítása a szolgáltatások tényleges megvalósulásának összetettségéhez egyébiránt nem lenne újdonság. Ilyen kiigazítás érvényesült ugyanis a légi közlekedés területén, ahol a Bíróság a szolgáltatás igénybevételének helyét, így az első járat indulási és az utolsó járat érkezési helyét részesítette előnyben.⁶⁰

⁵⁴ Részletes ismertetésért lásd: Le Tourneau, P., i. m., 342.14. pont (552. o.), valamint az e szerző által idézett cikk: Alterman, H. és Perbost, F., „Les points essentiels du contrat Saas”, *Revue de jurisprudence commerciale*, Thomson Reuters, 2010, 1. sz.

⁵⁵ Lásd: Reymond, M. (i. m., 231. o.) 2015-ös elemzéséből levont megerősítés.

⁵⁶ A „felhőalapú számítástechnika” kifejezés olykor a köznyelvben is használatos. Az itt említett szolgáltatás lehetővé teszi az adatok egymással összekapcsolt és általában külső szolgáltatóhoz tartozó, távoli szervereken való tárolását, az adatokhoz való hozzáférést, illetve a szerverek számítási erőforrásainak felhasználását. E jellemzőkről lásd: Szpunar főtanácsnok VCAST ügyre vonatkozó indítványa (C-265/16, EU:C:2017:649, 1. és 2. pont). Tourneau, P. (i. m., 342.12–342.14. pont, 550–552. o.) hangsúlyozza, hogy e keretben „az informatika decentralizált, és [...] az alkalmazások helye nem ismert a megrendelő előtt”, továbbá olyan „igény szerinti informatikáról” van szó, amelynek előnye, hogy a vállalatoknak – és a magánszemélyeknek – többé nem kell nagy kapacitású számítógépekbe beruházniuk az adatok tárolásához. A szolgáltatás ára „a megrendelő tényleges fogyasztása szerint változik, akárcsak a villamos energia esetében”. El Hage, Y., i. m., 520. pont (429–430. o.) rámutat arra, hogy bár a megrendelő „pusztán internetkapcsolat révén bárhol is” hozzáférhet ehhez a digitálistartalom-tároló helyhez, a szolgáltatás teljesítése nem a távoli szerverek helyére összpontosul, mivel az említett megrendelőnek át kell adnia az adatait ahhoz, hogy hozzáférjen azokhoz, ami lehetővé teszi annak az országnak a meghatározását, ahol „a szerződés gyakorlati hatásai elsődlegesen jelentkeznek”.

⁵⁷ A nemzetközi magánjogi jogszabályoknak a hálózatokkal, köztük az internettel kapcsolatos hallgatását indokoló technológiai semlegesség elvéről lásd: Azzi, T. magyarázatai a „Rapport général: droit international privé et immatériel” című műben, a következő helyen: *L'immatériel*, Journées internationales espagnoles de l'Association Henri Capitant des amis de la culture juridique française, 2014, idézi: El Hage, Y., i. m., 112. o., valamint ezen utóbbi elemzése, 135–142. pont (113–119. o.).

⁵⁸ Lásd e tekintetben: a <https://www.culture.fr/franceterme> internetes oldalon szereplő megjegyzés, amelynek pontosítása szerint „[a] felhőalapú számítástechnika a számítástechnika kezelésének olyan különleges formája, ahol az ügyfeleknek nincs tudomásuk a felhő elhelyezkedéséről és működéséről”. Lásd: JORF, 129. sz., 2010. június 6. (42. o.).

⁵⁹ Összehasonlításként lásd: az uniós jogalkotó által az adatvédelem terén eszközölt választás az alternatív kritériumok, nevezetesen az adatkezelő (vagy adatfeldolgozó) telephelye vagy az érintett személy szokásos tartózkodási helye között, amely választást a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) (HL 2016. L 119., 1. o.) tartalmazza a 79. cikk (2) bekezdésében. Lásd továbbá a gyakorlatban: a joghatósági kikötések közül azon tagállam joghatóságának választása, amelynek illetékességébe a szolgáltató tartozik, hasonlóan az informatikai közbeszerzésekre és a svájci közszférában az egyedi szoftverek karbantartására irányuló közbeszerzésekre alkalmazandó általános feltételekhez, idézi: Reymond, M., i. m., 238. o., 60. lábjegyzet. E hivatkozás naprakész verzióját lásd: <https://backend.bkb.admin.ch/fileservice/sdweb-docs-prod-bkbadminch-files/files/2024/08/13/9d43df1a-4ff8-45fe-b530-1ea8d9716399.pdf>.

⁶⁰ Lásd: 2009. július 9-i Rehder ítélet (C-204/08, EU:C:2009:439, 42. és 43. pont); 2018. március 7-i flightright és társai ítélet (C-274/16, C-447/16 és C-448/16, EU:C:2018:160, 73. pont).

50. Kétségtelen, hogy a szolgáltatás végső rendeltetési helyének kapcsoló elvként való elfogadása hasonló nehézségeket okozhat, ha a megrendelő számára nyújtott szolgáltatáshoz különböző helyeken férnek hozzá. A jelen esetben a Bírósághoz benyújtott ügyiratot olvasva úgy tűnik, hogy Németországban ez a helyzet. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint elegendő azon hely meghatározása, ahol az érintett tagállamban a tevékenység lényeges részét végzik.⁶¹ Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha az online szolgáltatást több tagállamban is igénybe veszik.⁶² Végül ez a hely véleményem szerint kiszámítható az informatikai szolgáltatások nyújtója számára. Azokra az előírásokra ugyanis, amelyeknek a szoftverfejlesztés során meg kell felelnie, általában a szoftver telepítési helye szerinti állam joga irányadó.⁶³ E körülmények között a különböző helyeken történő egyenértékű használat esetén számomra szükségtelennek tűnik az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontjának b) alpontjában előírt joghatósági szabály alkalmazása, mivel a közelség célkitűzése nem indokolja azt.⁶⁴

51. Negyedszer és végezetül állást kell foglalni az elemzés utolsó, a szerződésre alkalmazandó jogra vonatkozó kiegészítő eleméről. Az alkalmazandó jog megválasztásának hiányában – így a jelen esetben – a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I” rendelet) 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja⁶⁵ úgy rendelkezik, hogy a „szolgáltatási szerződésre azon ország joga irányadó, ahol a szolgáltatást nyújtó fél szokásos tartózkodási helye található”⁶⁶. Ezáltal mintegy megerősítik a hatáskörrel rendelkező bíróság megállapítására szolgáló ilyen kapcsoló elv választását.⁶⁷ Ez az érv számomra nem tűnik döntőnek. Egyrészt ugyanis szabályozási ellentmondás figyelhető meg a szerződéses ügyekben választott különleges joghatósági kapcsoló elvből fakadó közelség célkitűzése és a szerződésre alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó célkitűzések között.⁶⁸ Másrészt, mivel a joghatósági kapcsoló elv elfogadására a szerződés kedvezményezett számára történő tényleges teljesítési helye függvényében kerül sor, a „Róma I” rendelet 4. cikke (3) bekezdésének alkalmazása⁶⁹ megalapozott megoldásnak tűnik számomra.⁷⁰

52. Következésképpen a szoftvert kifejlesztő társaság székhelyének joghatósági kapcsoló elvként való előnyben részesítését igazoló indokok vizsgálatából az következik, hogy azok nem alkalmasak az általam ismertett azon kapcsoló elvek megkérdőjelezésére, amelyek alapján úgy kell tekinteni, hogy a szabványos vagy az egyedi igényekre szabott szoftverek értékesítésének területén – abból fakadóan, hogy a használatuk egy szolgáltatásnyújtás, például online hozzáférés

⁶¹ Lásd analógia útján: Color Drack ítélet (40. pont).

⁶² Lásd különösen: Wood Floor ítélet (36. pont). Lásd továbbá ebben az értelemben: El Hage, Y., i. m., 549. pont (447. o.) és 617. pont (502. o.). Egy olyan megoldás elfogadásával kapcsolatban, amely szerint azt a tagállamot kell keresni, ahol az Unión belül a legfontosabb szolgáltatást nyújtják, még akkor is, ha a fő szolgáltatást egy nem uniós országban nyújtják, lásd továbbá: Gaudemet-Tallon, H. és Ancel, M.-E., *Compétence et exécution des jugements en Europe, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, 7. kiadás, Librairie générale de droit et de jurisprudence, „Droit des affaires” gyűjtemény, Párizs, 2024, 221. pont (340. o.).

⁶³ Lásd ebben az értelemben: El Hage, Y., i. m., 550. pont (447. o.), amely szemléltetésképpen ismerteti egy külföldi vállalat számára könyvelőszoftvert nyújtó társaság példáját is, hasonlóan az alapügyhöz, amelyben tiszteletben kellett tartani a német szabályozást.

⁶⁴ E célkitűzésről lásd: El Hage, Y., i. m., 617. pont (502. és 503. o.); a megoldásról lásd: Gaudemet-Tallon, H. és Ancel, M.-E., i. m., 257. lábjegyzet (340. o.); a teljesítési helye meghatározásának nehézsége vagy lehetetlensége esetén pedig lásd: 222. pont (341. o.).

⁶⁵ HL 2008. L 177., 6. o., a továbbiakban: „Róma I” rendelet.

⁶⁶ E szabálynak az internettel való összeegyeztethetőségéről lásd a következők véleményét: Cachard, O., *La régulation internationale du marché électronique*, Bibliothèque de droit privé, 365. kötet, Librairie générale de droit et de jurisprudence, Párizs, 2002, és Usunier, L., „La loi applicable aux contrats électroniques”, a következő helyen: Rochfeld, J., *L’acquis communautaire – Le contrat électronique*, Economica, Párizs, 2010; e véleményekre hivatkozik: El Hage, Y., i. m., 132. pont (111. o.).

⁶⁷ Lásd ebben az értelemben: Mankowski, P., „Article 7”, i. m., 184. pont, amely a „Róma I” rendelet 4. cikkének (2) bekezdésére hivatkozik.

⁶⁸ Lásd: a jelen indítvány 21. lábjegyzete.

⁶⁹ E rendelkezés értelmében „[h]a az eset valamennyi körülménye alapján egyértelmű, hogy a szerződés nyilvánvalóan szorosabban kapcsolódik egy, az (1) vagy (2) bekezdésben említettekől eltérő országhoz, akkor e másik ország jogát kell alkalmazni”.

⁷⁰ Lásd: El Hage, Y., i. m., 616. pont (501. o.). A „Róma I” rendelet 4. cikke (3) bekezdése, az úgynevezett „kivételi záradék” különös alkalmazásának indokolását illetően lásd: 592. pont (480. o.) és 598. pont (486. o.). Lásd továbbá: az 594–596. pontban szemléltetettek (484–486. o.).

feltételéhez kötött – az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontjának b) alpontja alapján különösen helyénvaló joghatósági kapcsoló elvként azt a helyet választani, ahol e szolgáltatás igénybevevője ténylegesen részesül e szolgáltatásban.

V. Véggövetkeztetés

53. Az előző megállapítások összességére tekintettel azt javasolom a Bíróságnak, hogy az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikke 1. pontjának b) alpontját

a következőképpen kell értelmezni:

a szoftver online nyújtásának teljesítési helye az e hely meghatározását lehetővé tevő szerződéses rendelkezések hiányában az a hely, ahol a megrendelő e szoftvert használja.